

Ing. Vladimír Malík

Ivanka pri Dunaji

Aká bola cesta zoborského králika k uznanému plemenu?

Keď som na jeseň v roku 1999 navštívil VÚŽV v Nitre pracovisko doc. RNDr. Jána Rafaya, CSc., a prezerali sme populáciu králikov v chovnej hale ukázal mi králiky, ktoré upútali moju pozornosť. Túto populačnú skupinu uchovával po doc. Zelníkovi, ktorý ju pri šľachtení nitrianskeho králika „odkladal“ ako použiteľný selekčný „odpad“ pri hlavnom zámere šľachtenia a plánoval ju použiť na vyšľachtenie zoborského králika a nazval ju skupinou Zobor. Predčasná smrť (zomrel v roku 1986) mu nedovolila zámer vyšľachtiť zoborského králika uskutočniť. Jeho nástupca doc. Rafay ju udržoval a geneticky definoval. Uvažovalo sa aj o alternatívne využití skupinu Zobor na šľachtenie línií do rodičovských kombinácií pre farmové chovy na produkciu králičích brojlerov. V roku 1988 sa RNDr. Vladimír Parkányi, CSc., začal venovať základným ukazovateľom reprodukčnej, rastovej a jatočnej úžitkovosti tejto populácie. Okrem konsolidovania uvedených vlastností sa realizovali aj zámery konsolidovania vyrovnanosti exteriéru tejto populácie. V rokoch 1988-89 prejavili záujem o chov a zušľachťovanie populácie zoborského králika aj členovia SZCH, avšak z veľkého počtu záujemcov, ktorí chovný materiál prevzali, pri svojich zámeroch zotrvali len dvaja - J. Tóth z Tekovských Lužian a Ján Palisko z Prešova.

Nástup systematického postupu šľachtenia zoborského králika

Už počas stretnutia s doc. Rafayom sme konštatovali, že králik s touto kresbou nie je doteraz evidovaný v svetovom genofonde plemien a že je to možno aj preto, že táto kresba má zložitejšie génové založenie (ako pri väčšine strakošovitých kresieb), jej stabilizovanie a prenášanie je náročné na systematickú tvorivú prácu chovateľov. Preto sme sa rozhodli, že kvôli klimatickej a priestorovej izolácii vytvoríme 3 strediská (na západnom a na strednom a na východnom Slovensku). Súčasne sme si rozdelili formy zabezpečenia procesu šľachtenia zoborského králika takto: doc. Rafay ako metodik šľachtenia vypracuje štandard a metodické postupy pre jednotlivé etapy šľachtenia. Ja prevezmem na seba povinnosť koordinátora, pričom vyberiem pre šľachtenie vyspelých tvorivých chovateľov pre jednotlivé strediská, budem pre nich rozmnožovať všetky

Zoborský králik

Snímky: PhDr. Branislav Malík

Zoborský králik uznaným slovenským národným plemenom

V čase konania VIII. Celoštátnej výstavy zvierat v Nitre bol dňa 4. decembra 2004 delegovanou a kompetentnou komisiou zoborský králik posúdený a v zmysle platných smerníc sa stal uznaným plemenom. Bol to pre nás, ktorí sme sa na procese zušľachťovania podieľali, veľmi významný deň a myslím si, že aj pre celú králikársku obec chovateľov organizovaných v SZCH. Vystavených bolo 23 zoborských králikov, z ktorých 14 splnilo požiadavky štandardu. Kolekcia jedného z našich najaktívnejších chovateľov Jozefa Hámorníka z Jura nad Hronom získala čestnú cenu, šampióna výstavy a cenu podnikateľa.

Zápis

zo zasadnutia uznávacej komisie pri ÚOKK SZCH v Nitre dňa 4. 12. 2004

Zloženie komisie:

Predseda: Adam Imrich – predseda ÚOKK SZCH
Blaško Pavel – predseda zboru posudzovateľov králikov SZCH
MUDr. Straka Michal, CSc., predseda SZCH
Doc. RNDr. Rafay Ján, CSc. – VÚŽV Nitra
Ing. Supuka Miloš – posudzovateľ králikov SZCH
Zachar Juraj – člen ÚOKK

Na základe žiadosti kolektívu šľachtiteľov plemena „zoborského králika“ sa dňa 4.12. 2004 o 11,00 hod počas VIII. celoštátnej výstavy zvierat v Nitre zišla uznávacia komisia menovaná Ústrednou odbornou králikárskou komisiou SZCH. Na základe posúdenia vystavených zvierat v počte 23 od 9 chovateľov konštatovala, že:

- 14 ks zvierat vyhovuje predloženému štandardu a bolo ohodnotených predikátom „novinka ďalšieho šľachtenia schopná“. Z tohto počtu boli 3 kusy narodené v rokoch 2002 a 2003
- boli splnené podmienky na uznanie nového plemena pod názvom **zoborský králik (Zo)**.

Uznávacia komisia doporučuje Ústrednej odbornej králikárskej komisii uznať plemeno zoborský králik a zaradiť ho do Vzorníka plemien králikov SZCH.

V Nitre dňa 4. 12. 2004

Adam Imrich
Blaško Pavel
Straka Michal
Rafay Ján
Supuka Miloš
Zachar Juraj

Zapísal: Ing. Miloš Supuka

materiály (štandard, metodické pokyny a usmernenia) od metodiky šľachtenia a od chovateľov zhromažďovať výsledky a poznatky chovateľov z procesu šľachtenia, konzultovať ich s metodikom šľachtenia a zoznámiť chovateľov s prípadnými korekciami. Nepodarilo sa nám ani na viacerých pokusoch založiť stredisko na východnom Slovensku.

Jednotlivé etapy šľachtenia a korekcie vzorníka

Králiky „Zoborskej populácie“, ktoré sme prevzali z VÚŽV vykazovali veľkú kresbovú variabilitu (strakaté ušnice až v takom rozsahu, že jedna ušnica bola úplne biela a druhá strakatá, manžety na predných končatinách sa v prevažnej miere vyskytovali iba na jednej z končatín, veľmi jemná kostra - slabšie predné končatiny) niesli znaky veľmi úzkej príbuzenskej plemenitby.

Prvá etapa šľachtenia bola zameraná na plnosť a stabilné ohraničenie kresby. Išlo o dosiahnutie plnej farebnosti ušnic, chvosta, priehlavkovej časti panvových končatín. Keďže dosiahnutie farebných manžiet na hrudníkových končatinách vykazovalo veľmi vysokú variabilitu na obidvoch končatinách, tento farebný znak sme z kresby zoborského králika vynechali a hrudníkové končatiny sme stabilizovali v bielom sfarbení bez predchádzajúcej manžetovej kresby.

Druhú etapu šľachtenia sme zamerali na zosilnenie konštitúcie a zvýraznenie telesného rámca blížiacieho sa k typickému rámcu mäsových plemien králikov. Na dosiahnutie tohto cieľa sme použili priliatie krvi kalifornského králika.

Tretia etapa šľachtenia bola zameraná na stabilizovanie ohraničenia a vyfarbenia znakov, ďalej stanovenej typu a rámca podľa požiadaviek definitívneho štandardu zoborského králika.

Počas celého procesu šľachtenia sme sledovali chovné a úžitkové vlastnosti, v ktorých sme dosiahli veľmi pozitívne výsledky a to aj preto, že králiky populácie, ktorá bola použitá na šľachtenie, mali už pre ne dobrú genetickú dispozíciu.

Zoborský králik predstavuje nové ušľachtiteľ národné plemeno králikov, ktoré vzniklo tvorivou spolupracou reprezentantov VÚŽV, zoskupenia zaniatených tvorivých chovateľov členov SZCH a v záverečnej časti došľachťovania dobrou spolupracou delegovaných posudzovateľov a ich cenných pripomienok, ktoré viedli ku korekcii niektorých znakov a pozícií k vytvoreniu definitívneho štandardu zoborského králika. □